

PELS RIJCKEN

Magazine

#8
26

“RECHT DOEN AAN
MENSEN IN DE
ORGANISATIE EN
SAMENLEVING”

Loes Heijman, hoofd
Juridische Zaken UWV

Het is de
menselijke
kant van het
juridische
werk en
de juridische
kant van
mensenwerk.

Verbondenheid

Met diverse bijdragen in deze editie proberen we meer inzicht te bieden in de manier waarop juristen omgaan met de menselijke maat en juridische kaders. We gingen te rade bij kantoorgenoten en cliënten, waarbij zij de dilemma's beschreven rond dit onderwerp én oplossingen uit de praktijk laten zien. Het is de menselijke kant van het juridische werk en de juridische kant van mensenwerk.

Kantoorgenoten Jean-Paul Heinrich en Thijs Franssen lichten toe hoe de rechtsbescherming in compensatieregelingen ingevuld kan worden, waarbij zowel de belangen van individuele gedupeerden en die van bestuursorganen samenvallen. Door te leren van ervaringen met de uitvoering van diverse schaderegelingen, zien zij mogelijkheden om juridische conflicten grootschalig te minimaliseren dan wel de impact daarvan te verkleinen op de mensen die het aangaat.

In een gesprek met Loes Heijman, hoofd Juridische Zaken van het UWV, beschrijft zij hoe zij het belang van de menselijke maat in alle facetten van haar werk

probeert vast te houden. Zo investeerde zij als leidinggevende jurist zelf in een psychologische opleiding en deed zij met haar team een analyse om meer inzicht te krijgen in onderlinge verschillen. Vanuit haar adviserende rol constateert zij dat het streven naar de menselijke maat tegelijk de ambitie voedt om in de geest van de wet te werken en regelgeving te vereenvoudigen. Het kan ook tot nieuwe juridische risico's leiden die om nieuwe oplossingen vragen.

Landsadvocaat Reimer Veldhuis geeft in zijn bijdrage een inkijkje in de overwegingen bij het aannemen van een civiele zaak door ons kantoor tegen een gedupeerde van de toeslagenaffaire. Hij legt uit hoe dat bepaald geen eenvoudige overweging is en de uitkomst een onbestemd gevoel achterlaat. Hij komt daarbij tot de slotsom dat een dergelijke zaak in ieder geval de kans biedt, door de onafhankelijkheid en openbaarheid van rechtspraak, te komen tot duidelijkheid voor alle betrokkenen, over de feiten en de botsende belangen.

In al die verhalen is voor mij de rode draad dat de menselijke kant onlosmakelijk is verbonden met het juridische werk. Het is zaak daar steeds op bedacht te blijven en te blijven investeren in manieren om oog te houden voor de menselijke maat. Want of het nu gaat om de jurist, de cliënt of de wederpartij, zoals een individuele burger: het is uiteindelijk allemaal mensenwerk.

Ik wens u veel leesplezier.

Sandra van Heukelom-Verhage

Inhoud

06

DE ZAAK

**KORT GEDING GUNNING
ONDERZEEBOTEN**

**COMPENSATIE-
REGLING**

16

**DE JURIDISCHE
WERKELIJKHEID
VAN: GROOTSCHALIGE
TEGEMOETKOMINGEN
BIJ INGRIJPENDE
GEBEURTENISSEN**

22

**IN GESPREK MET
LOES HEIJMAN,
UWV:
“JE MOET HET RISICO
IN GEWONEMENSEN-
TAAL KUNNEN
UITLEGGEN”**

28

KOFFIE MET ...
... JORDY DE MEIJ

12
UIT DE
LANDSPRAKTIJK

14
DUO-INTERVIEW

27
TOEKOMSTEXPEDITIE

31
KORTE BERICHTEN

36
BLIKVANGER

DIT MAGAZINE
PER MAIL
ONTVANGEN?
ABONNEER
JE VIA DE
QR-CODE!

COLOFON De advocaten van Pels Rijcken bieden juridisch advies en advocatuurlijke bijstand aan cliënten, zowel in als buiten rechte. We zijn het kantoor van de landsadvocaat. Onze cliënten zijn de Nederlandse Staat, andere overheden zoals gemeenten, provincies, waterschappen en private partijen zoals onderwijs en zorginstellingen en het bedrijfsleven.

MAGAZINE Met dit magazine geven wij periodiek een inkijkje in ons kantoor en in ons werk. Door verhalen van de mensen die samen Pels Rijcken vormen en door interviews met onze cliënten. Pels Rijcken Magazine verschijnt vier keer per jaar.

REDACTIEADRES

Bezuidenhoutseweg 57,
2594 AC Den Haag,
telefoon: +31 70 515 3000,
e-mail: reactie@pelsrijcken.nl

REDACTIE Pels Rijcken

AAN DIT NUMMER WERKTEN MEE

Anne Reitsma (fotografie), Chris Bonis (fotografie), Daphne van Dijk (tekst Koffie met...), Diederick Bulstra (fotografie), Grieteke Meerman (tekst De zaak), Ontwerpwerk (designadvies), Sebastiaan van Denzel (fotografie), Sebastiaan Vreeken (fotografie), Valerie Kuypers (fotografie), Van Deventer (drukwerk), Wouter Romeijnders (fotografie).

ABONNEREN EN WEBSITE

Alle voorgaande nummers, losse bijdragen en abonneermogelijkheden zijn ook te vinden op pelsrijcken.nl/actueel/magazine.

Toen de Duitse scheepsbouwer TKMS naar de rechter stapte om de gunning van vier nieuwe onderzeeboten aan te vechten, belandde advocaat Diederik Wolters Rückert aan de zijde van het Ministerie van Defensie in een uitzonderlijk kort geding vol vertrouwelijke informatie en technische complexiteit. Om inzicht te geven in de wereld van Defensie-aankopen, deelt hij hier met toestemming van Defensie het verhaal van deze zaak.

Verwerving onderzeeboten: bijzonder complex

Aan deze zaak werkten de volgende advocaten mee: Diederik Wolters Rückert en Lonneke de Graaf.

“Een onderzeeboot wordt gezien als één van de meest strategische en complexe wapensystemen”, vertelt advocaat Diederik Wolters Rückert over wat er bij het verwervingstraject voor vier nieuwe onderzeeboten voor de Koninklijke Marine op het spel stond. “Niet alleen omdat zo’n vaartuig torpedo’s kan lanceren, maar bovenal omdat Defensie, eventueel in combinatie met de inzet van special forces, wereldwijd inlichtingen kan verzamelen.”

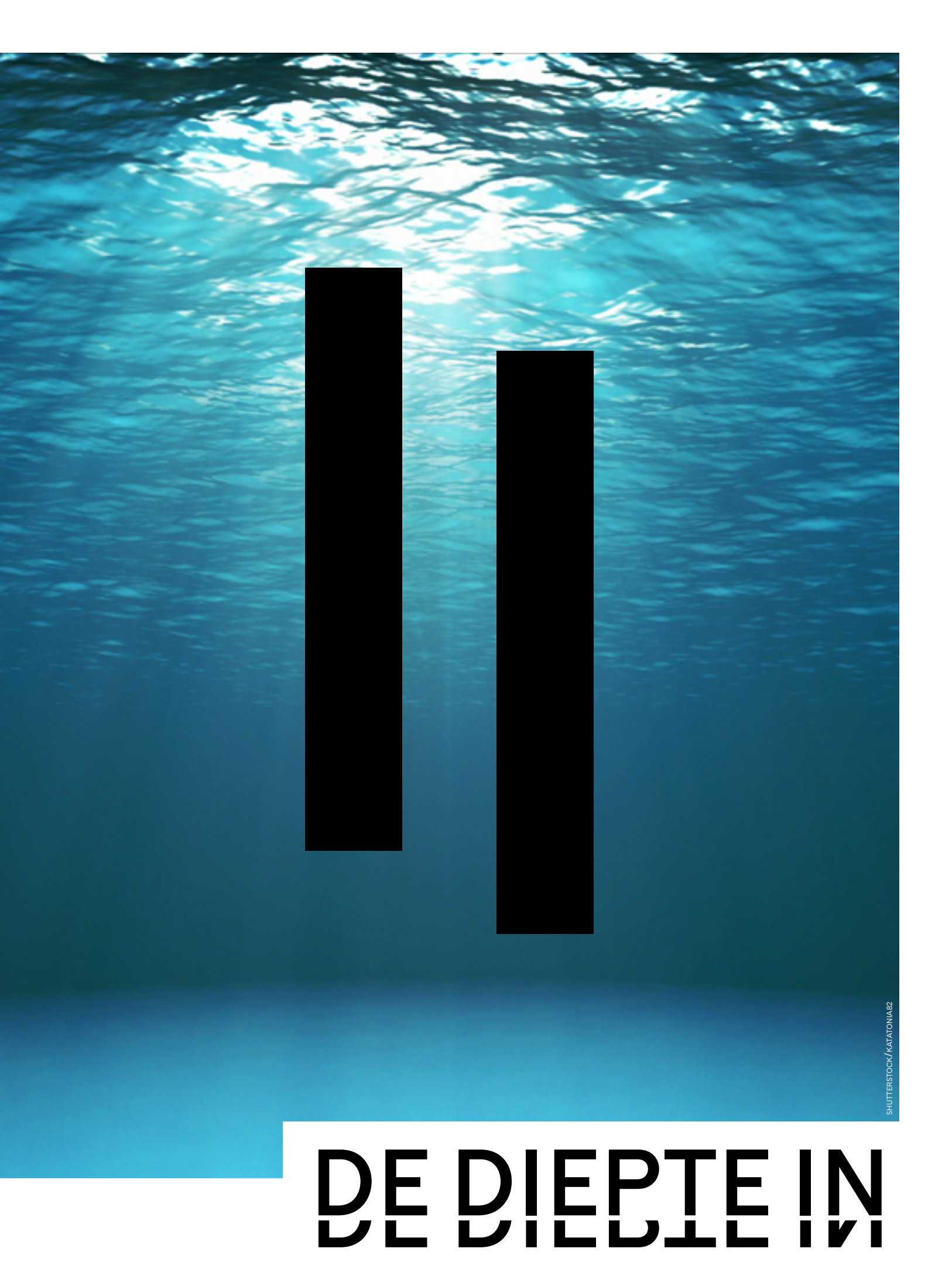
007-gehalte

De associatie met een zekere Britse geheim agent is snel gemaakt. “Het is eigenlijk precies zoals je in James Bond-films ziet: kikvorsmannen, ook wel special forces die vanuit een onderzeeboot voor de kust worden uitgezet.” Toch zat het bijzondere van deze zaak niet hoofdzakelijk in dat hoge 007-gehalte. Vooral de

complexiteit van de techniek en de extreme mate van geheimhouding maakten het kort geding dat de Duitse scheepsbouwer Thyssenkrupp Marine Systems (TKMS) in april 2024 tegen de Nederlandse Staat aanspande anders dan alle andere zaken die Diederik in zijn carrière had meegemaakt.

Kern van het geschil

Maar voordat we er dieper induiken, eerst de kern van het geschil: de voorlopige gunning aan het Franse Naval Group en de ongeldigverklaring van de inschrijving van TKMS. De Duitse werf vond dat de procedure onjuist was verlopen en dat haar inschrijving ten onrechte ongeldig was verklaard. In het kort geding vorderde TKMS daarom dat de gunning werd teruggedraaid en het verwervingstraject opnieuw zou worden uitgevoerd. Defensie werd uiteindelijk in het gelijk gesteld, wat de weg vrijmaakte voor de gunning van de opdracht aan Naval Group.

SHUTTERSTOCK/KATATONIA82

DE DIEPTE IN

“Hij heeft ons van voor tot achter uitgelegd waar alles voor was”

Artikel 346 van het EU-verdrag

De uitspraak vormde in juni 2024 het voorlopige sluitstuk van een lang verwerkingstraject dat startte in 2015, toen Defensie op zoek ging naar vervangers voor de verouderde Walrusklasse-onderzeeboten.

Het betrof geen klassiek aanbestedings-traject, omdat de Staat een beroep had gedaan op artikel 346 van het EU-verdrag.

Dat bepaalt dat lidstaten bij de aanschaf van militaire wapensystemen mogen afwijken van de Europese aanbestedingsregels. Defensie koos er bewust voor toch meerdere gescreende werven met elkaar te laten concurreren in een zogenaamd verwervingstraject, om zo de beste kwaliteit en prijs te verkrijgen. “Een tender was dus niet verplicht, maar is er toch in een bepaalde vorm gekomen”, zegt Diederik. “Dat is best bijzonder.”

Een belangrijk twistpunt in de procedure was wat Defensie nu eigenlijk precies had gevraagd. Volgens TKMS was het uitgangspunt dat Nederland een zogenaamde military off the shelf-oplossing (MOTS) wilde, dus een onderzeeboot volgens een bestaand ontwerp. Dat zou betekenen dat haar inschrijving niet volledig aan alle specifieke Nederlandse eisen hoefde te voldoen. Maar volgens de Staat lag dat anders.

Het verwervingstraject liet juist zien dat Defensie wel degelijk specifieke eisen had geformuleerd voor de nieuwe onderzeeboten.

Inhoudelijk bijzonder complex

Die eisen, bijvoorbeeld over hoe diep een onderzeeboot kan duiken en hoe lang hij onder water kan blijven, maakten de zaak inhoudelijk bijzonder complex. Daarom moesten Diederik en zijn collega Lonneke de Graaf zich grondig verdiepen in de techniek van onderzeeboten. “We wilden zeker weten dat we de materie heel goed begrepen.”

Dat vereiste een bijzondere samenwerking tussen het advocatenteam van Pels Rijcken en de specialisten van Defensie. “Die chemie was het succes van deze zaak. Als er zulke technisch

complexe aspecten bij zitten, heb je een goede samenwerking hard nodig.” Volgens Diederik was de chemie zo goed doordat beide kanten elkaar volledig vertrouwden. “Defensie moest ons natuurlijk heel gevoelige informatie geven. Dat ze het vertrouwen hadden dat die bij ons in goede handen was, maakte het mogelijk om zo nauw samen te werken.”

Altijd durven vragen

Daarbij was grote zorgvuldigheid noodzakelijk. “Je wilt zeker weten dat je het snapt. Over en weer bleven we elkaar bevragen.” Gaandeweg leerde hij dat hij zich daarbij kwetsbaar moest opstellen. “Je moet bij zulke zaken altijd durven doorvragen. Je moet durven zeggen: ik snap het gewoon nog steeds niet. Anders kom je er later achter dat je het toch niet goed begrepen hebt.”

| FOTO'S: PELS RIJCKEN |

“Je wilt zeker weten dat je het snapt. Over en weer bleven we elkaar bevragen”

2024

juli

Op 24 juli 2024 stelde de rechtbank in Den Haag de Staat in het gelijk. Het bezwaar van TKMS werd verworpen, waardoor de weg vrij was voor de definitieve gunning aan Naval Group.

2034

jaar

Rond 2034 wordt naar verwachting de nieuwe Orkaklasse opgeleverd.

Diederik Wolters Rückert advocaat

Diederik Wolters Rückert is sinds 2026 partner en vanaf 2011 advocaat bij Pels Rijcken. Hij is gespecialiseerd in het aanbestedingsrecht en procedeert veelvuldig. Zo staat hij de Nederlandse Staat en andere aanbestedende diensten bij in complexe aanbestedingskort gedingen en bodemprocedures.

“Goed inzicht in verwerving van militair materieel”

Even bellen of mailen om het na te vragen was geen optie. Omdat het ging om gerubriceerde informatie vonden alle gesprekken plaats tijdens fysieke ontmoetingen in een afgesloten kamer, waar alleen de advocaten en een kernteam van Defensie aanwezig waren.

Alles analoog

“Normaal ontvang ik de dagvaarding en het dossier digitaal. Dan lees je het door en bespreek je de zaak vervolgens op kantoor met de cliënt. Maar met deze zaak kon dat allemaal niet. In de aanbestedingsstukken stond heel gevoelige informatie. Dus gingen we steeds naar Defensie om de zaak te bespreken. Deuren dicht. Geen telefoons. Geen laptops. Alles werd analoog toegelicht.”

Voor het bewaren van de processtukken golden bijzondere maatregelen zowel bij de rechtbank als op kantoor. Hoeveel technische details er überhaupt in die processtukken mochten belanden, werd zorgvuldig afgewogen. “Je kunt wel alles naar voren willen brengen, maar we wilden niet onnodig gevoelige informatie op tafel leggen.”

Achter gesloten deuren

De geheimhouding werkte door tot in de rechtszaal. In Nederland is de rechtspraak openbaar. Maar bij de aankoop

van militaire goederen kan daarvan worden afgeweken vanwege de staatsveiligheid. De zitting vond daarom volledig achter gesloten deuren plaats. “Dat was voor het eerst dat ik dat meemaakte. De uitspraak was dan weer wel openbaar en dus kunnen we er met instemming van Defensie hier ook over praten. Het is goed om inzicht te geven in wat er komt kijken bij de verwerving van militair materieel.”

17 meter onder water

Diederik en collega Lonneke, maakten niet alleen via het dossier maar ook in het echt kennis met de wereld van onderzeeboten. Zo gingen ze op bezoek bij een van de vier onderzeeboten van de Walrusklasse in Den Helder, thuisbasis van de Koninklijke Marine. Zij kregen daar een rondleiding van een oud-bemanningslid met wie zij tijdens de zaak intensief samenwerkten. “Dat was waanzinnig. Hij heeft ons van voor tot achter, in elk hoekje, uitgelegd waar alles voor was. We zijn uitgevaren en tot op 17 meter onder water gedoken. Dat was *once in a lifetime*.”

Intussen is de bouw van de nieuwe Orkaklasse in volle gang. Rond 2034 wordt naar verwachting de eerste onderzeeboot opgeleverd.

Uit de landspraktijk

“Het is de kans op
een gedeeld beeld”

Beslag op een beeld

Wat moet je doen als je cliënt, de Staat, aanklopt met het verzoek een gedupeerde van de toeslagenaffaire te dagvaarden? Een moeder die de Staat wil dwingen 15.000 euro aan verbeurde dwangsommen te betalen. Terwijl op dat moment het publieke oordeel na berichtgeving over de zaak in de media al is geveld: de Staat faalt hier opnieuw hopeloos.

Voor wie het mistte, nog even kort de kwestie. Via de krantenkolommen werd bekend dat een ‘toeslagenouder’ beslag had laten leggen op een kunstwerk, een beeld genaamd de Monoliet, in de tuin van het ministerie van JenV en BZK. Het kunstwerk was kostbaar en vooral heel groot en zwaar. Het zou op korte termijn worden geveld door de deurwaarder. Tenzij de Staat zou betalen.

Op het eerste oog natuurlijk een dappere stunt en bovendien mediageniek. Het appelleert aan een breed gedeelde overtuiging dat de haperende uitvoering van de ‘hersteloperatie toeslagen’ het gevolg is van een falende overheid zonder oog voor de menselijke maat. Het beslag op die beeldvorming was meteen ook gelegd in de media.

Moet je een dergelijke zaak nu als landsadvocaat in ‘gemoede rechtvaardig achten’? Moet je een dergelijke zaak aannemen? Natuurlijk doe je dan eerst navraag en voer je daarover het kritische gesprek met je cliënt. Al snel bleek dat de zaak toch echt anders zit. Dat veraste eigenlijk ook niet. Omdat je ook weet dat de Staat

echt niet zomaar aanklopt om een dergelijk geschil met inzet van ons kantoor in rechte te verdedigen. De Staat wordt gevormd door bewindspersonen en ambtenaren, door mensen dus, die met betrokkenheid hun werk doen. Wat niet weg neemt dat ook zij wel eens een verkeerde afweging maken. Mijn kantoorgenoten en ik zijn bij een nieuwe kwestie daarom net zo goed, juist in het algemeen belang, eerst kritisch. Dat past ook bij onze advocatuurlijke kernwaarden van partijdigheid en onafhankelijkheid.

Uiteindelijk blijkt er in deze zaak sprake te zijn geweest van misbruik van bevoegdheid door de toeslagenouder. Zij probeerde door het beslag op het kunstwerk ten onrechte bij de Staat dwangsommen te innen. De rechter oordeelde dan ook dat het beslag per direct moest worden opgeheven. Eind goed al goed? Ik blijf toch met een onbestemd gevoel achter. Is de betekenis van deze zaak – met alle heisa en bombarie – dan alleen dat het beslag op het beeld ten onrechte is gelegd? Wat mij betreft is deze zaak om andere redenen wel degelijk exemplarisch.

Als de Staat met goede redenen grenzen stelt in het algemeen belang, dan moet die grens in rechte verdedigd kunnen worden door een advocaat. Ook in weerwil van de dan heersende publieke opinie. Ook als het niet om een bedrijf gaat, maar zoals in dit bijzondere geval om een burger die het opneemt tegen de machtige overheid. Juist omdat advocatuurlijke bijstand aan de Staat de rechter de kans heeft de beslissing van de Staat te toetsen.

Deze zaak heeft voor mij verder opnieuw bevestigd dat grote maatschappelijke aandacht voor een kwestie gebaat is bij onafhankelijke rechtspraak, ook vanwege de openbaarheid daarvan. Of de Staat nu in het gelijk wordt gesteld of niet: een maatschappelijke rechtszaak, en de toelichting daarop, is een kans om duidelijkheid te krijgen over de feiten en de daarbij botsende belangen. Mogelijk ontstaan daaruit nieuwe inzichten voor oplossingen rond, in dit geval, de toeslagenproblematiek. Het is in ieder geval de kans op een gedeeld beeld.

REIMER VELDHUIS

Elisabeth Pietermaat en Thijs Franssen is per 1 maart 2026 de titel van plaatsvervangend landsadvocaat verleend. Zij volgen Cécile Bitter op die ruim tien jaar invulling gaf aan deze rol. Cécile defungeerde per 1 april en gaat verder als parttime of counsel. De plaatsvervangend landsadvocaten flankeren de landsadvocaat bij het leiding geven aan de landspraktijk. Vier prangende vragen voor de kersverse plaatsvervangers.

Hoe reageerde het thuisfront?

Thijs: Mijn moeder is geen trouwe lezer van de Staatscourant. Maar het nummer waarin de toekenning van de titel stond, heeft ze direct naar de hele familie gestuurd. Daarna regende het felicitaties, maar ook vragen, vooral naar wat dit nou eigenlijk inhoudt en betekent. Mijn vrouw is zelf ook advocaat en heeft daar dus wel een goed beeld van. Zij weet dus dat de titel niet alleen eervol is, maar ook een hele verantwoordelijkheid.

Elisabeth: Zeer eens met dat laatste. Bij mij thuis liep het net even anders met veel familie die in en rondom de publieke sector werkt of heeft gewerkt. Ook omdat ik al 25 jaar bij dit kantoor werk, wisten ze bij mij wel zo'n beetje wat het inhoudt. En natuurlijk vinden je man, kinderen en andere familieleden dat je het enorm hebt verdiend. Heel leuk om ze dan zo trots te zien.

Wat was het speerpunt van je campagne voor deze titel?

Elisabeth: Daar kun je dus echt geen campagne voor voeren en je kunt er ook niet op solliciteren. Je wordt op grond van je ervaring en inhoudelijke kennis benaderd en dat is dan het resultaat van lange tijd goed werk leveren, zoals in mijn geval op diverse rechtsgebieden binnen het bestuursrecht. En natuurlijk door er dan blijf van te geven dat je snapt wat het betekent om bijstand te verlenen aan de Staat. Wat dat betreft is het waardering voor het werk dat je al hebt gedaan.

Thijs: Van een 'campagne' was zeker geen sprake. Elisabeth beschrijft het goed. Voor wie dit in de toekomst ook wel zou willen, zou ik zeggen: ontwikkel je tot een vaste en vertrouwde adviseur, met relevante specialisaties en lever goed werk.

Wat gaat de cliënt merken van jullie inbreng?

Thijs: Met tegenwoordig bijna tweehonderd advocaten bij ons kantoor die allemaal in meer of mindere mate voor de Staat werken, is onze inbreng niet direct bepalend in de dagelijkse praktijk. De ondersteuning van Reimer als landsadvocaat is denk ik het meest merkbaar in de overkoepelende contacten met de Staat.

Elisabeth: Het zal inderdaad meer indirect zijn. Ik sta voor een laagdrempelig contact, met een snelle, praktische aanpak. Een responsieve stijl. Dat is wel iets wat ik steeds probeer door te geven aan jongere kantoorgenoten en het is natuurlijk de bedoeling dat de Staat daar profijt van heeft.

Waarom heb jij eigenlijk je ja-woord gegeven?

Elisabeth: Als plaatsvervangend landsadvocaat heb je ook een rol als klankbord voor collega's. Cécile gaf daar met verve invulling aan. Het is een eer om in haar voetsporen te mogen treden. Bovendien kan ik zo nog meer de overheid in de breedte advocatuurlijke bijstand leveren bij juridische vraagstukken.

Thijs: Het werk dat wij doen voor de Staat is van wezenlijk belang voor de maatschappij. Ik heb dat zelf ondervonden, bijvoorbeeld in mijn betrokkenheid bij de schadeafwikkeling voor Groningen en Schiphol. Ik zie het als onze uitdaging om verder te kijken dan onze juridische expertise. Het is een voorrecht daar in deze nieuwe rol invulling aan te geven.

Meer weten over Elisabeth en Thijs?
Zie pelsrijcken.nl/actueel/nieuws/nieuwe-plaatsvervangend-landsadvocaten.

| FOTO: VALERIE KUYPERS |

PLAATSVERVANGEND LANDSADVOCATEN

**Over
grootschaalige
teggemoetheden
bij ingrijpende
gebeurtenissen**

lijke

DE JURIDISCHE
WERKELIJKHEID VAN:
DE COMPENSATIEREGELING

komingen

nde

missen

Jean-Paul Heinrich

werkt sinds 1998 als bestuursrechtadvocaat bij Pels Rijcken. Zijn werkterrein omvat het bestuursrecht in brede zin, met belangrijke accenten op bestuurlijk organisatie-recht, subsidierecht, handhavingsrecht, schadevergoeding na (on)rechtmatig overheidsop-treden. Op die terreinen staat hij centrale en decen-trale overheden bij met advies en in procedures bij zowel de bestuursrechter als de civiele rechter.

Thijs Franssen

is gespecialiseerd in het overheidsprivaatrecht, waarbij de nadruk ligt op het aansprakelijkheids- en schadevergoedingsrecht. Thijs treedt met name op voor overheden, waaronder diverse onderdelen van de Staat, provincies, gemeenten en water-schappen. Thijs adviseert en procedeert vooral over kwesties met betrekking tot overheidsaansprakelijkheid: zowel over nadeelcompensatie vanwege rechtmatig schadeveroorzakend overheidshandelen als over schadevergoeding vanwege onrechtmatige overheidsdaad. In dat kader heeft Thijs in het bijzonder ook ruime ervaring met het opzetten en uitvoeren van (groot-schalige) schaderegelingen.

Voor de Staat en voor veel andere overheden is de bestuursrechtelijke afhandeling van massaschade een groeiend onderdeel van de praktijk. De overheid voorziet steeds vaker in regelingen die voorzien in een vorm van financiële compensatie voor burgers en bedrijven vanwege de rampspoed die hen is overkomen. Soms in verband met juridische aansprakelijkheid, steeds vaker ook vanuit de maatschappelijke en politieke opvatting dat de overheid de morele verplichting heeft om in schrijnende situaties bij te springen. Een recente inventarisatie in de literatuur leverde 233 regelingen voor onverplichte tegemoetkoming op bij het Rijk, provincies en gemeenten, die sinds de jaren '90 werden ingevoerd.

Als kantoor van de landsadvocaat en advocaat van andere overheden zijn wij regelmatig betrokken bij het opstellen van compensatieregelingen. Soms bezien we dan of de overheid tot een dergelijke compensatie juridisch gehouden is. In andere gevallen is de vraag of compensatie wenselijk is, juist al politiek beantwoord. Als een regeling tot stand moet worden gebracht adviseren we over hoe die eruit zou kunnen komen te zien: bijvoorbeeld hoe de groep van geadresseerde afbakt of hoe je het compensatiebedrag kan bepalen. In de uitvoeringsfase wordt vaak onze advocatuurlijke bijstand gevraagd in verband met procedures over de regeling en/of de daarop gebaseerde besluiten.

Compensatiemaatschappij

Afgelopen jaar organiseerde de Vereniging voor Bestuursrecht (VAR) haar jaarvergadering rond het thema 'Grenzen aan de Compensatiemaatschappij'. De gedachtewisseling daarover vond plaats aan de hand van vier preadviezen. Kantoorgenoten Thijs Franssen en Jean-Paul Heinrich gingen in hun preadvies 'Effectieve rechtsbescherming in en tegen de compensatiemaatschappij' in op de vraag op welke wijze wetgever, uitvoering en rechtspraak met het oog op een zo doelmatige uitvoering van een compensatieregeling zo goed mogelijk kunnen samenwerken.

De populariteit van compensatieregelingen bij overheden en bij burgers en bedrijven is goed te begrijpen, zeggen Franssen en Heinrich. Het kan een welkome oplossing zijn voor gedupeerden: zij zien dat het door hen onder-vonden leed door de overheid wordt herkend en erkend, dat concreet financieel nadeel wordt gecompenseerd, zonder dat ingewikkelde en kostbare juridische aansprakelijkheidsprocedures moeten worden gevoerd tegen de veroorzaker van het leed, als die al valt aan te wijzen.

Heinrich: "Tegenover die evidente maatschappelijke voordelen, staat echter ook een praktijk die weerbarstig kan zijn. Want de keerzijde van tegemoetkomingsrege-lingen is dat, zoals bij alle overheidsregelingen, er ook mensen buiten de boot vallen. De afbakening van de kring van gerechtigden moet daarom heel duidelijk en goed uitlegbaar zijn. Discussie daarover is een van

Jean-Paul Heinrich:

“Afbakening moet duidelijk en uitlegbaar zijn”

Thijs Franssen:

“Voorkomen dat de rompslomp groeit voor iedereen”

de belangrijkste redenen waardoor er naar aanleiding van dergelijke regelingen juridische procedures ahangig worden gemaakt tegen bestuursorganen. Zorg dus allereerst voor een begrijpelijke en navolgbare afbakening.”

Geschillen in de fase van uitvoering van regelingen belasten de overheid en zijn ook impactvol voor de individuele betrokkene die meent tekort te zijn gedaan. Elke procedure die kan worden voorkomen, is winst. Franssen: “Voor de individuele burger ligt, naast dat deze al gedupeerd is door een schadeveroorzakende gebeurtenis, secundaire victimisatie op de loer: het gevoel van de gedupeerde dat zijn leed of nadeel of onvoldoende niet wordt herkend, waardoor zijn wanhoop en frustratie verder oplopen. Meningsverschillen over de juistheid van besluiten zijn inherent aan het bestuursrecht, maar liggen gevoeliger in compensatiezaken, als de rechtzoekenden moeten wachten op de erkenning die zij verwachten te krijgen en minder geduld kunnen opbrengen om het oordeel van de rechter af te wachten. Zij kunnen zich door vertraging in de uitvoering en in de rechtsbescherming mogelijk andermaal slachtoffer van het proces gaan voelen.”

Effectieve rechtsbescherming

De vraag is volgens Franssen en Heinrich dan ook: hoe kunnen overheden ervoor zorgen dat de rechtsbescherming bij compensatieregelingen niet alleen effectief is voor individuele rechtzoekenden, maar ook bijdraagt aan de doelmatigheid van een (rechtmatige) uitvoering van de compensatieregeling. De overheid is erbij gebaat om waar mogelijk in een zo vroeg mogelijk stadium een oordeel van de rechter te krijgen over in de regeling gemaakte keuzes, om de uitvoering daarop zo nodig aan te passen. Voor Franssen is het vraagstuk van het voor alle partijen optimale (moment van) rechtsbescherming mede opgekomen uit zijn ervaring met verlening van bijstand aan bestuursorganen bij de uitvoering van compensatieregelingen. Zo stond hij meermaals tegenover individuele gedupeerden in de rechtszaal die opkwamen tegen afwijzing van een aanvraag tot schadevergoeding door het Instituut Mijnbouwschade Groningen (IMG). Franssen: “Soms werden deze mensen bijgestaan door een rechtsbijstandverlener, meestal geen advocaat, vaker stonden ze er alleen. Voor het bestuursorgaan, in dit geval het IMG, konden de uitkomsten van procedures zeer grote gevolgen krijgen voor de uitvoering, zeker als principiële rechtsvragen voorlagen. Dat is

precies de reden waarom een bestuursorgaan juist ons als kantoor van de landsadvocaat vraagt om bijstand te verlenen. Voor de individuele betrokkene was de stress van een procedure er al, die ze veelal alleen droegen. Die stress werd vergroot door de indruk dat het – door de aanwezigheid van een advocaat van ons – een ongelijke rechtsstrijd was.”

Volgens Franssen was en is deze vorm van bijstand soms een noodzakelijk kwaad: “Het is verre van ideaal, om het maar eufemistisch te zeggen. Gelukkig is onze overheidscliënt zich daar zeer van bewust en de bestuursrechter ook. Dus je kunt op veel procedurele en soms inhoudelijke punten tegemoetkomen. Soms lukt het zelfs om voor een zitting tot overeenstemming te komen. Maar als dat niet lukt, sta je helaas tegenover elkaar omdat je het niet eens bent over wat de regeling moet inhouden. Hoe vriendelijk je dan ook bent, de teleurstelling in de overheid neem je niet meer weg bij de betrokkene.”

Procedurelast

Daar komt volgens hem bij dat het verweer in kwesties waarin principiële rechtsvragen spelen inhoudelijk wel stevig moet zijn: “Je staat er immers ook voor het belang van soms duizenden anderen die van dezelfde regeling gebruik willen maken en die snel duidelijkheid willen. Bij een juridische tegenvaller, bestaat het risico dat de overheid terug moet naar de tekentafel en de regeling deels moet aanpassen. Dan ontstaat direct vertraging in de uitvoering. Het kan bovendien zo zijn dat er dan verschillen ontstaan tussen gedupeerden die voor, dan wel na de aanpassing van de regeling een besluit ontvangen. Dergelijke verschillen in behandeling raken direct aan het rechtvaardigheidsgevoel van betrokken gedupeerden. Een eventuele compensatie voor de ontstane verschillen leidt weer tot vergroting van de complexiteit van de uitvoering. De rompslomp groeit voor iedereen.”

Heinrich vult aan: “Voorkomen moet worden dat je in een neerwaartse spiraal geraakt waarbij het systeem vastloopt en wachtende rechtzoekenden massaal opkomen tegen het uitblijven van een beslissing in hun zaak. Dat leidt opnieuw tot procedurelast voor het bestuursorgaan en de rechtspraak. Dat gaat ten koste van de aandacht voor de daadwerkelijk afhandeling van aanvragen en leidt tot extra kosten in de vorm van verbeurde dwangsommen in verband met niet tijdig beslissen. Het maakt bestuursorganen een volgende keer terughoudend om een compensatieregeling aan te bieden.”

Waardedaling Groningen

Het Instituut Mijnbouwschade Groningen (IMG) heeft de wettelijke taak en bevoegdheid om schade te vergoeden overeenkomstig het civiele aansprakelijkheidsrecht. Dit werkte ook door in een regeling voor waardedaling van woningen in het gebied. Er werd gekozen voor een modelmatige benadering. In een relatief laat stadium van de uitvoering, nadat er al tienduizenden aanvragen waren afgehandeld, werd een principiële beroepsprocedure gevoerd waarin de gekozen modelmatige benadering werd bestreden. Voor de betreffende eigenaar had de keuze voor een ander model mogelijk tot een hogere persoonlijke vergoeding geleid. Probleem was evenwel dat juist dat model gemiddeld tot lagere vergoedingen leidde voor een veel grotere groep. Als de bestuursrechter de woningbezitter daarin had gevolgd, dan had de hele systematiek op zijn grondvesten geschud. Het IMG won de procedure, maar voor de individuele betrokkene was het niettemin een flinke teleurstelling bovenop de ervaren procedurelast. ABRvS 19 april 2023, ECLI:NL:RVS:2023:1536

Volgens Franssen is het belangrijk om bij het ontwerp van een regeling vooral ook oog te hebben voor de uitvoerbaarheid van de regeling: “De impact van duizenden individuele procedures voor de uitvoeringorganisatie, rechtspraak en de gedupeerden zelf, kan reusachtig zijn, zo tonen de ervaringen bij de schadeafhandeling in Groningen en de hersteloperatie voor toeslagen aan. Duizenden individuele trajecten die op zichzelf goed lijken te verlopen, kunnen in gezamenlijkheid – door de massaliteit – alsnog de uitvoering sterk laten vertragen of conflictopwekkend zijn. Zo vergelijken mensen onderling al die individuele uitkomsten, zoals de omvang van schadebedragen en doorlooptijden in hun individuele geval. Als onderlinge verschillen daarin niet of moeilijk uitlegbaar zijn, kan dat leiden tot het gevoel van ongelijke behandeling en ongewenst afbreuk doen aan het vertrouwen in de overheid. Het maakt dan al nauwelijks meer uit of er daadwerkelijk sprake is van ongelijke behandeling.”

Erkenning

Volgens hem raakt het doel van veel regelingen in zo’n situatie verder uit zicht: erkenning bieden van leed. “De overheid heeft er alle belang bij dat zij de verwachtingen die zij met een tegemoetkomingsregeling wekt – een erkenning voor leed, binnen een redelijke termijn – ook daadwerkelijk waarmaakt. Als de overheid veel belooft, maar dat in de praktijk niet kan waarmaken, dan schaadt dat het vertrouwen dat mensen in de overheid hebben.” Franssen pleit dan ook voor een ontwerpproces dat leidt tot eenvoudig en doelmatig toepasbare regelingen. “In het algemeen geldt dat een vorm van een vaste vergoeding, al dan niet gestaffeld, of een modelmatige aanpak, grote voordelen heeft. Alleen in heel specifieke situaties en bij relatief kleine groepen gedupeerden, kan maatwerk de voorkeur genieten. De bepaling van de hoogte van een tegemoetkoming vraagt altijd om keuzes en die keuzes kunnen in procedures altijd ter toetsing aan de rechter worden voorgelegd.” Heinrich vult aan. “Procedures zullen er altijd zijn. De kans dat zij voor de overheid slecht aflopen kan worden verkleind door een zorgvuldige voorbereiding: zorg dat de gemaakte keuzes, bijvoorbeeld over de kring van gerechtigden of de hoogte van de tegemoetkoming, gerechtvaardigd en uitlegbaar zijn. Een zorgvuldige voorbereiding kan ook betekenen dat een regeling wordt voorbereid in overleg met gedupeerden of belangorganisaties.”

Franssen: “De Waardedalingregeling in Groningen is in veel opzichten een illustratief voorbeeld van een voor overheid en gedupeerden doelmatige compensatieregeling, zo wordt ook binnen de juridische wereld wel erkend.” De regeling werd in 2020 gefaseerd ingevoerd. Door de opzet van de regeling en de modelmatige waardering kon het IMG in relatief korte tijd ruim 130.000 aanvragen afhandelen. De uitvoering van de regeling kreeg van de betrokkenen een gemiddeld rapportcijfer

van 7,8. Er werd voor ruim 580 miljoen euro aan vergoeding toegekend. De uitvoeringskosten bedroegen een fractie van dat bedrag.

Principiële kwesties

Franssen: “Ondanks dat succes zijn er toch rafelrandjes te zien. Zo heeft meer dan 5 procent van de woningbezitters en meer dan 8 procent van de bedrijven bezwaar gemaakt. Dat zijn op die schaal vele duizenden bezwaarprocedures. Soms worden er ook in de uitvoering fouten gemaakt en hebben mensen een punt. De les is dat het ontstaan van geschillen nooit helemaal te voorkomen is en dat het ook goed is dat er dan laagdrempelige toegang tot rechtsbescherming is. Maar het is vooral zaak om te voorkomen dat er in een laat stadium van de uitvoering dan nog principiële kwesties in het geding zijn.”

Franssen en Heinrich hebben hun ervaringen en inzichten rondom het ontwerp en de uitvoering met (onverplichte) tegemoetkomingsregelingen samengevat in de volgende gezichtspunten. Het biedt beleidsmakers, wetgevingsjuristen, uitvoerende organisaties en belangorganisaties inspiratie om rechtsbescherming laagdrempelig voor individuele gedupeerden te houden, door goed getimede juridische procedures waarmee de hete hangijzers al door de rechter zijn getoetst, voordat de uitvoering op stoom is gekomen en er al vele zaken in behandeling, of afgehandeld zijn.

Inzichten

1 Participatie en zorgvuldigheid in de voorbereiding leidt tot draagvlak voor de compensatieregeling

De zorgvuldigheid van de voorbereiding bepaalt in belangrijke mate de kwaliteit van en het draagvlak voor compensatieregelingen. Een dialoog met en betrokkenheid van de doelgroep vergroot de zorgvuldigheid.

2 Beoordeel of gebruik van een route met algemeen verbindende vaststellingsovereenkomsten (zoals via de Wcam) reëel zicht biedt op een gedragen compensatieregeling

Als er representatieve belangenorganisaties zijn, kan overwogen worden om via de Wcam-procedure vooraf afstemming te zoeken met (representatieve vertegenwoordigers van) belanghebbenden. Om tot overeenstemming te komen moet de overheid mogelijk iets meer water bij de wijn doen, maar het is goed mogelijk dat dit zich uiteindelijk terugverdient in groter draagvlak en minder procedures.

3 Overweeg openbare consultatie en advisering door de Afdeling advisering van de Raad van State

Mocht een eenzijdig vast te stellen regeling van overheidswege nodig zijn, kan overwogen worden om deze voor te bereiden met toepassing van de uitgebreide voorbereidingsprocedure van de Algemene wet bestuursrecht, of met een andere vorm van openbare (internet) consultatie. Parallel hieraan kan er ook voor gekozen worden om de Afdeling advisering van de Raad van State te vragen om advies over de regeling.

4 Anticipeer bij de voorbereiding van de regeling op indringender rechterlijke toetsing

Beleidsmakers en (wetgevings)juristen die een regeling voorbereiden moeten er op bedacht zijn dat de (bestuurs)rechter tegenwoordig indringender en kritischer kijkt naar besluiten en de achterliggende regelgeving. Daarom doen overheden er goed aan om bij het opstellen en toepassen van tegemoetkomingsregelingen altijd stil te staan bij de vraag of er voldoende ruimte is om onredelijke uitkomsten vanwege aanwezigheid van bijzondere omstandigheden te voorkomen.

5 Maak zo veel mogelijk conflictarme keuzes

Bezie – mede aan de hand van de consultaties en advisering – of het conflictopwekkend karakter van de compensatieregeling kan worden geminimaliseerd. Als het verkrijgen van een tegemoetkoming bijvoorbeeld afhankelijk is van een groot aantal persoonlijke omstandigheden die de betrokkene moet aantonen, kan er ook discussie over ontstaan. Bezie of de regeling zelf kan voorzien in een duidelijke afbakening van de kring van gerechtigden op basis van zo veel mogelijk objectieve gegevens, en een heldere beschrijving van omstandigheden die mede bepalend zijn voor de hoogte van de tegemoetkoming. Probeer waar mogelijk te werken met (gestaffelde) forfaitaire vergoedingen of een modelmatige wijze van schadebegroting. De bestuursrechter heeft al laten zien begrip te hebben voor het belang van abstracte schadebegroting (net als de burgerlijke rechter).

6 Omarm discussie

Vaststelling van een compensatieregeling betekent niet het einde van de discussie. Ook niet met toepassing van deze adviezen. Omarm die discussie en bezie hoe een (principeel) geschil zo snel mogelijk aan de bestuursrechter kan worden voorgelegd, bijvoorbeeld door in bepaalde zaken met prioriteit beslissingen in primo te nemen, de bezwaarfase over te slaan en de rechtbank expliciet te laten weten dat het gaat om een in overleg opgezette proefprocedure over een principeel punt.

| FOTO'S: CHRIS BONIS |

**“Je moet het risico in
gewonemensentaal
kunnen uitleggen”**

Als hoofd Juridische Zaken van het UWV heeft **Loes Heijman** de opdracht UWV te behoeden voor (bedrijfs)juridische risico's. Tegelijk met een toename van regelgeving en een verdubbeling van het aantal juristen binnen haar team, richt ze zich in de teamkamer en de boardroom steeds meer op menselijkheid in de uitvoering van het juridische werk.

“Soft skills zijn steeds belangrijker voor een bedrijfs-jurist”

Een dienstverband van twaalf jaar. Wat maakt het UWV voor u een blijvertje?

Wat mij blijft aantrekken is de maatschappelijke impact van het UWV, de betekenis van ons werk. Ik hou me bezig met de zakelijke kant van het recht, maar dan wel voor een organisatie die direct impact heeft op de levens van mensen en de samenleving als geheel. Het betekent ook dat je samenwerkt met mensen die eenzelfde motivatie hebben. Ik mag leiding geven aan een team met allemaal universitair geschoolde juristen, die bewust voor het UWV kiezen.

Waarom koos u ervoor hoofd JZ te worden?

Toen ik zelf nog dossiers behandelde, vond ik grote, complexe trajecten erg leuk, zoals de aanbesteding van het datacentrum. Juridisch heel boeiend en je kunt je voorstellen dat zo iets voor het UWV van fundamenteel belang is. Maar ik besepte steeds meer dat ik het vooral zo leuk vond, omdat je als team samen toewerkt naar een eindresultaat. De verbinding zoeken, met mensen samenwerken, dat is bepalend voor het resultaat. Ooit twijfelde ik tussen de opleiding Rechten en Psychologie. Ik ben een mensenmens, maar ik vind het ook heel leuk om op de inhoud te schakelen. Het werd dus toch eerst Rechten.

Is alsnog psychologie studeren een optie?

Ik wilde al een tijdje een NLP-opleiding doen, neuro linguïstisch programmeren. Dat gaat over bewustwording van je toon, je gedrag, je houding, je wijze van communicatie. Zelfs oogbewegingen zeggen al van alles over iemands binnenwereld. Ik heb dat traject nu net afgerond. Ik geloof heel erg dat we door aandacht te geven aan de menskant en aan ieders kwaliteiten, we betere juristen worden, een betere afdeling JZ zijn.

Dus nu iedereen naar de opleiding NLP?

Het is een behoorlijk intensief traject, confronterend ook. Je reflecteert je een ons. Het leert je bijvoorbeeld waardoor je wordt getriggerd, hoe dat belemmerend kan werken en hoe je dat vervolgens om kan zetten naar een bekrachtigende mindset. We zitten allemaal enorm in ons hoofd qua werk. Toen ik net begon met werken dacht ik: gevoel, dat is voor thuis. Maar als je ziet dat iemand het huilen nader staat dan het lachen, dan heeft dat simpelweg ook invloed op het werk. Je kunt het er niet over hebben, maar beter is van wel. Er is daarin natuurlijk wel een balans nodig; we zijn juridisch adviseurs, geen NLP-instituut.

Hoe helpt dat u in uw rol als hoofd JZ?

Binnen mijn team werken fantastische specialisten, zoals op het gebied van fiscaalrecht, contractrecht, noem maar op. Dat detailniveau hoef ik niet meer te hebben als ik adviseer aan bijvoorbeeld de Raad van Bestuur. Maar ik moet het risico wel in gewonemensentaal kunnen uitleggen voor een bestuurslid. Een bedrijfsjurist moet in het algemeen veel meer een strategisch adviseur zijn dan vroeger, denk ik. De soft skills moeten op orde zijn. Het is belangrijk de risico's goed in te schatten en tegelijk goed aan te voelen wanneer de Raad van Bestuur daarvan op de hoogte moet worden gebracht.

Wat is een recent advies over bedrijfsjuridische risico's?

Een recent voorbeeld is de wijziging van de wetgeving op gebied van zzp'ers om schijnzelfstandigheid aan te pakken. Er moeten nog te veel mensen te lang wachten op een sociaal medische beoordeling en daarmee op zekerheid rondom een uitkering. Juist verzekeringsartsen zijn vaak zzp'ers. Toch kunnen we dan niet zo maar zeggen: voor ons geldt een uitzondering. Als UWV hebben we een voorbeeldfunctie. We trokken daarom een stevige streep. We zijn nu met de Belastingdienst in gesprek om horizontaal toezicht te organiseren. Je merkt dat er breder gekeken wordt dan alleen naar het fiscale deel. Het tax control framework is goed op orde, maar ook het bredere plaatje, het zogenaamde business control framework, weegt mee. Hier zie je dat een bedrijfsjuridisch onderwerp veel omvattender wordt en organisatiebreed doorwerking kan hebben. Die wisselwerking is interessant en daar mogen wij ons hoofd over breken om het bestuur zo goed mogelijk te adviseren.

“Je moet het in gewone mensen taal kunnen uitleggen”

Een van de hoofdbreken zijn ook de WIA-beoordelingen geweest. Wat leert dat u over de menselijke maat?

Terugkijkend, en dan sla ik het even heel plat, geloof ik dat we vanuit onze betrokkenheid, vanuit het streven om mensen omwille van de menselijke maat zo snel mogelijk te helpen, de focus te veel hierop hadden liggen en minder op het kwaliteitsaspect. Het laat zien dat er een kwetsbaar evenwicht zit in het streven naar menselijke maat, hier vertaald naar snelheid, en tegelijk zorgvuldigheid, wat omwille van diezelfde betrokkenen net zo belangrijk is. Vanzelfsprekend vergt de hersteloperatie ook weer oog voor de impact op de mensen die het raakt. Een goede analyse doen, gebreken onder ogen zien en het toegeven van fouten is dan in ieder geval een belangrijk vertrekpunt. Ik geloof erg in dat voorbeeldgedrag. Een betere wereld begint nu eenmaal bij jezelf.

Hoe doet u dat zelf?

Allereerst, met vallen en opstaan. Zo maak ik ook fouten. Onlangs besepte ik dat ik te lang heb geprobeerd eerst meerdere afdelingen op een lijn te krijgen rond een bepaald onderwerp, voordat we het naar de Raad van Bestuur zouden brengen. Maar dat lukte niet en daar heb ik toch te lang aan vastgehouden. Mijn mensen konden daardoor niet verder en alles vertraagde. Dat had ik eerder moeten zien en dat zeg ik dan ook: de volgende keer mogen jullie van mij verwachten dat ik sneller aan de bel trek.

De rol van bedrijfsjurist verandert. Wat kan een volgende stap zijn voor een afdeling JZ?

Als het gaat om de onderlinge samenwerking, hebben we er als team voor gekozen een sessie over neurodiversiteit te doen. Om te ontdekken wat typisch is aan de manier waarop ieders hersenen werken. Dat creëert bewustwording en een open gesprek. Daardoor kwam bijvoorbeeld naar voren dat een collega dyslectisch is. Als ik diegene vraag om een dik advies even samen te vatten, dan heeft dat voor die persoon een andere belasting. Die kan ik, als dat mogelijk is, beter vragen om iets anders te doen. Daarnaast houden we ons bezig met de bedrijfsjuridische risico's voor de organisatie als geheel. We staan relatief op afstand van de directe uitvoering. In ons jaarplan is vastgelegd dat we daarom enkele keren per jaar meelopen in de uitvoering. Om de gesprekken te horen, te ervaren wat regelgeving doet met onze cliënten en collega's.

Als juristen staan jullie ook wel eens tegenover een cliënt van het UWV toch?

Bij de Woo-verzoeken hebben we zelf nog wel eens rechtstreeks te maken met individuele cliënten en bij een handvol aansprakelijkheidskwesties per jaar. Het dilemma zit er dan in dat we wetten en regelgeving hebben en dat je als JZ in lijn met de geest van die wet probeert te handelen. Zo kan je meebewegen om tot een rechtvaardig resultaat te komen. Maar als dat desondanks niet leidt tot een rechtvaardig resultaat of er is wettelijk geen ruimte om mee te bewegen, dan is dat ook een uitkomst. Wij schetsen dan de risico's die we zien en dan kan het bestuur besluiten om, ondanks de juridische risico's, toch iets wel of niet te doen.

Loes Heijman hoofd Juridische Zaken UWV

Jurist Loes Heijman kent met een dienstverband van 12 jaar het UWV door en door. Als hoofd Juridische Zaken leidt ze een team van ongeveer 30 juristen, onder wie twee advocaten, die samen de bedrijfsjuridische risico's bewaken. Het team voert o.a. de (gerechtelijke) procedures uit die het UWV als instelling raken en bevordert daarmee de kwaliteit van het juridisch handelen van de organisatie als geheel. Ze zijn actief op ongeveer 15 rechtsgebieden, zoals aanbestedingsrecht, fiscaal recht en privacyrecht.

U heeft advocaten in dienstbetrekking in uw team. Waarom is dat belangrijk voor u?

Advocaten denken ook net weer anders, omdat ze vanuit de kant van procesvoering goed weten wat handig is. Omdat ze dichter op de rechterlijke macht zitten, kunnen ze ontwikkelingen op dat gebied beter zien en binnen brengen in ons team. Tegelijk, omdat ze het UWV goed kennen, kunnen ze in de rechtszaal het verhaal goed vertellen. Daarnaast werken we ook met externe advocaten samen. Een externe advocaat heeft namelijk ook meerwaarde.

Waarom is Pels Rijcken voor jullie van toegevoegde waarde?

Als extern kantoor komen jullie in aanraking met veel andere overheidsorganisaties en jullie borgen een objectieve en consistente uitleg van bepaalde normen. Die kennis is voor ons waardevol, omdat het voor Pels Rijcken mogelijk is onze vraagstukken in een breder perspectief te plaatsen. Als ik ooit de advocatuur in was gegaan, dan liefst bij Pels Rijcken. Jullie bewegen je op precies hetzelfde spanningsveld als wij: maatschappelijk relevante zaken en de wettelijke kaders.

Waar ligt het zwaartepunt van het werk voor uw team?

Privacyrecht vraagt steeds meer aandacht. We zijn een datagedreven organisatie. Ook zijn er steeds meer vragen op gebied van AI-toepassingen. We zien dat AI van toegevoegde waarde kan zijn voor UWV om mensen beter en sneller te helpen, maar dit moet wel veilig en zo autonoom mogelijk gebeuren. Daarin de balans vinden is voor ons belangrijk. Juridisch gezien gaat het daarbij ook bijvoorbeeld ook om IE-recht en aanbestedingsrecht voor de inkoop van AI-toepassingen. Als overheid loop je al snel de kans daarop achter te lopen. Tegelijk moet het wel zorgvuldig. Ons streven is om dit jaar een AI-toepassing te ontwikkelen voor onze afdeling. Als UWV zijn we al een heel eind op weg met AI. Dat gebeurt stap voor stap en beheerst. We beginnen

dan natuurlijk niet meteen de sociaal-medische dossiers in een AI-systeem te stoppen. We beginnen eerst eens met bijvoorbeeld onze handleidingen.

Innovatie en juridische beoordelingen, botsen die snel met elkaar?

Bij innovatietrajecten moet je niet achteraan in de rij nog een stempeltje bij de jurist hoeven halen. Ik wil niet een rood stoplicht hoeven zijn. We hebben daarom een innovatiecluster opgericht binnen JZ en we werken aan een handreiking, een procesplaat, voor iedereen die binnen UWV met innovaties bezig is. Stap één is om te helpen wegwijs te worden uit de mogelijk relevante rechtsgebieden en welke juristen binnen het UWV dan daarop kunnen aanhaken. We zijn nu eenmaal een heel grote organisatie. Het draait dan toch weer om het mogelijk maken van die verbinding.

We hebben het veel over aandacht voor de menselijkheid in de uitvoering en het juridische werk gehad. Zou dat eigenlijk niet vanzelfsprekend moeten zijn?

Organisaties verhardten soms door de angst om fouten te maken. Denk daarbij aan de angst voor willekeur, de invloed van strikte wetgeving, maar ook de inrichting van de organisatie en werkdruk kunnen daarin een rol spelen. Als UWV staan we ook onder maatschappelijke druk, en eigenlijk allereerst omdat we zelf gedreven zijn om het beter te doen voor mensen die afhankelijk zijn van ons. Daar komt bij dat er een toename van regelgeving is en dat het de complexiteit vergroot. Dat helpt evenmin. Als UWV hebben we daarom naast aandacht voor de menselijke maat tegelijk vereenvoudiging van regelgeving hoog op de agenda staan. We worden betrokken bij uitvoeringstoetsen bij nieuwe regelgeving, maar ook om mee te denken bij de formulering van wijzigingen op dat gebied. Bovendien stappen we waar nodig naar het ministerie als voor een noodzakelijke vereenvoudiging een wetswijziging nodig is. Voor mij staat de menselijke maat voor recht doen aan mensen, zowel binnen de organisatie als in de besluiten die we voor de samenleving nemen.

UWV keert jaarlijks aan 1,2 miljoen mensen een verzekering uit

Het UWV verzorgt voor bijna 1,2 miljoen Nederlanders de werknemersverzekeringen ter waarde van jaarlijks ruim 29 miljard euro. Met 22.000 werknemers en circa 1.200 afnemers van informatie over die verzekeringen, is het een van de grootste uitvoeringsorganisaties van Nederland. Het UWV kent verschillende divisies, lijndirectoraten en staven met binnen meerdere organisatieonderdelen eigen juristen, en enkele specialistische teams voor juridische vraagstukken.

ToekomstExpeditie door IMC WEEKENDSCHOOl

| FOTO'S: SEBASTIAAN VREEKEN |

Op 8 februari jl. opende Pels Rijcken haar deuren voor een enthousiaste groep leerlingen tussen de tien en twaalf jaar van IMC Weekendschool. Samen met hun begeleiders kwamen de leerlingen langs op kantoor voor een bijzondere lesdag over het vak 'Recht'. Het programma begon met een plenaire presentatie over de rol van een advocaat in onze rechtsstaat en de weg naar de advocatuur. Daarna gingen de leerlingen aan de slag met het voorbereiden van een casus door het opstellen van een pleidooi in een fictieve rechtszaak, dat ze vervolgens in toga mochten voordragen voor een 'rechter'-collega.

Later kwamen de leerlingen nogmaals bij Pels Rijcken langs voor interviews in het vak 'Tijdschrift', ter afronding van hun schooljaar. De leerlingen mochten de advocaten die zij inspirerend vonden uitgebreid interviewen over het vak en

de persoonlijke loopbaan. Zo vroegen ze de advocaten het hemd van het lijf: van de lengte van een werkdag en het salaris tot de moeilijkste 'patiënten'.

IMC Weekendschool neemt leerlingen mee op ToekomstExpeditie door hen in contact te brengen met bevoegen professionals die hen meenemen in diverse vakgebieden. Pels Rijcken werkt al bijna twintig jaar intensief samen met IMC Weekendschool om jongeren kennis te laten maken met uiteenlopende beroepsmogelijkheden en hen te stimuleren zelfstandig hun toekomst te verkennen. Dankzij deze samenwerking wordt een maatschappelijke bijdrage geleverd en bijgedragen aan gelijke kansen voor jongeren.

Meer weten over de Toekomst-Expeditie? [imcweekendschool.nl](https://www.imcweekendschool.nl)

| Koffie met... |

Advocaat Jordy de Meij (39) begon op de Zuidas, woonde en werkte vervolgens jarenlang in Afghanistan en Myanmar en werkt sinds 2023 bij de sectie Ondernemingsrecht. “Door mijn buitenlandervaring heeft het recht een fundamenteelere betekenis gekregen.”

...Jordy de Meij

Waar drink je het liefst je koffie?

“Ik begin de dag meestal met een flat white: een espresso met in mijn geval een laagje kokosmelk. Daarna stap ik over op gewone koffie zonder suiker – want nutteloze calorieën. Die drink ik meestal bij café Bartine in Den Haag. Voor zinvolle calorieën ga ik naar het Afghaanse restaurant Sarban, waar ze heerlijke traditionele gerechten serveren.”

“Het heeft me creatiever gemaakt en sensitiever in mijn communicatie”

Om met je ervaring in Afghanistan te beginnen: wat heb je daar precies gedaan?

“In 2017 ging mijn vriendin werken in Afghanistan bij Turquoise Mountain, een internationale NGO die zich inzet voor het behoud van cultureel erfgoed. Ik kon in Kabul aan de slag als jurist bij een Afghaans advocatenkantoor dat zowel lokale als internationale cliënten bediende. Mijn praktijk daar was niet hoog gespecialiseerd, zoals we dat in Nederland kennen.”

“Samen met lokale advocaten adviseerde ik cliënten over een breed scala aan onderwerpen en rechtsgebieden: van het opstellen van een nieuwe wegenverkeerswet tot regels rondom belastingrecht. Het werk was professioneel avontuurlijk, omdat het Afghaanse rechtssysteem slecht ontwikkeld is. Er zijn weinig juridische bronnen beschikbaar: academische literatuur, parlementaire stukken en jurisprudentie ontbraken en werden niet gepubliceerd.”

Hebben die ervaringen invloed gehad op je persoonlijke waarden?

“Corruptie speelde in Afghanistan een grote rol en geschilbeslechting werd vaak via alternatieve systemen geregeld. Genoegdoening na onrecht verloopt regelmatig via de stam of familie, waarbij de mening van het dorps hoofd soms belangrijker is dan die van de rechter

in Kabul. Voor mij is het vooral belangrijk dat mensen hun recht kunnen halen – dat geeft stabiliteit en vertrouwen. Deze ervaring in Afghanistan heeft me laten zien dat er uiteenlopende manieren bestaan om conflicten op te lossen en genoegdoening te krijgen. Tegelijkertijd zag ik hoeveel wetten en contracten kunnen helpen om structuur te geven. Het recht heeft voor mij een fundamentele betekenis gekregen.”

Hoe heeft het werken in het buitenland je werk als advocaat beïnvloed?

“Het heeft me creatiever gemaakt en sensitiever in mijn communicatie. In Afghanistan was er bijvoorbeeld een zaak waarin een vrouwelijke en een mannelijke advocaat inhoudelijk van mening verschilden. De vrouw had juridisch gelijk, de man niet. In Nederland kun je dat gewoon zeggen. In Afghanistan, waar de man-vrouwverhoudingen anders zijn, ligt dat gevoelig. Ik moest het daarom heel omzichtig aanpakken om de mannelijke advocaat niet in zijn trots te krenken.” “Mijn buitenlandse ervaring heeft me doen inzien hoe het voelt om aan de buitenkant van een cultuur te staan. Dat begint al bij taal: die moet je echt goed beheersen om je boodschap goed over te brengen. Wat is verantwoord om te zeggen? Kan ik direct zijn of niet? Een grapje maken? Het gaat niet om de negentig procent die goed gaat.

Juist die laatste tien procent maakt een wereld van verschil. Tegelijkertijd hoef je elkaar niet altijd honderd procent te begrijpen om samen tot een oplossing te komen voor een probleem of geschil. Met een open houding en relativeringsvermogen kom je al heel ver.”

Hoe ben je in de advocatuur terechtgekomen?

“Mijn loopbaan in de advocatuur begon op de Zuidas, aanvankelijk in het mededingingsrecht. Inhoudelijk bleek het niet helemaal te zijn waar ik naar op zoek was. Bovendien werkte ik in een team dat letterlijk bijna 24/7 paraat stond. Na vier jaar had ik behoefte aan een break en ben ik anderhalf jaar als bedrijfsleider gaan werken in de keten van indoorspeeltuinen van mijn vader en mijn broer. Toen mijn vriendin naar het buitenland vertrok, ben ik met haar meegegaan - eerst naar Afghanistan en vanaf 2020 naar Myanmar. In Myanmar brak COVID uit en werkte ik vanuit ons huis daar als freelance jurist M&A (fusies en overnames) voor een Amsterdams advocatenkantoor.”

Wat houdt je werk bij Pels Rijcken in?

“Bij de sectie Ondernemingsrecht houd ik me vooral bezig met M&A en een combinatie van ondernemings- en contractenrecht. Net als bij de rest van Pels Rijcken werken we voornamelijk voor de overheid, maar ongeveer dertig procent van onze cliënten bestaat uit private partijen.” “Onze private cliënten zijn zowel commerciële bedrijven als organisaties in de semipublieke sector, zoals zorginstellingen. Die zijn formeel privaat, maar opereren binnen een publiekrechtelijk kader. We begeleiden cliënten bij de verkoop en aankoop van ondernemingen of onderdelen daarvan. Het ondernemingsrechtelijke deel gaat meer over de governance, de inrichting en structuur van bedrijven of stichtingen.”

Korte berichten

Inzicht in Arbeidsrecht

Hoe bevalt het werken bij Pels Rijcken?

“In mijn werk heb ik mijn sweet spot gevonden omdat hier alles samenkomt wat ik interessant vind. Ik vind het leuk dat ik onverwachte vragen krijg, bijvoorbeeld van een provincie die een investeringsfonds wil oprichten. Dat ligt niet meteen voor de hand en er zijn dan vaak verschillende regels van toepassing, die niet op elkaar zijn afgestemd en op het eerste gezicht botsende belangen dienen. Specifieke mallen of standaardoplossingen bestaan niet. Je moet dan het publiekrechtelijke kader in elkaar vlechten met het privaatrechtelijke. Het is veel out-of-the-box denken.” “De sfeer op kantoor is goed en er wordt op een gezonde manier hard gewerkt. Het werken voor de overheid verloopt vaak via andere processen en kent een andere dynamiek dan ik gewend was bij eerdere kantoren. Dat komt door het complexe speelveld met soms grote publieke, niet puur financiële belangen. Dat vergt geregeld meer geduld, begeleiding en uitleg, maar het zorgt er ook voor dat het werk afwisselend en intellectueel uitdagend blijft.”

Over deze rubriek

In deze rubriek interviewen we kantoorgenoten over hun persoonlijke achtergronden. Daarmee willen we kennis, inzicht en bewustwording vergroten over diversiteit en inclusie (D&I), sinds 2021 een strategische pijler van ons kantoor. We streven naar een team dat zoveel mogelijk een afspiegeling van de samenleving vormt. In het verhaal van Jordy de Meij is onder meer te lezen dat hij een bijzonder pad naar ons kantoor heeft gevolgd: het recht heeft door zijn ervaring als advocaat in Afghanistan en Myanmar een fundamentele betekenis gekregen.

Op 3 maart vond het jaarlijkse event Inzicht in Arbeidsrecht plaats, waar professionals door arbeidsrechtadvocaten werden bijgepraat over de nieuwste ontwikkelingen binnen het arbeidsrecht. De bijeenkomst werd geopend door Ephraim Dekkers met een plenaire sessie, waarin hij de belangrijkste arbeidsrechtelijke actualiteiten uiteenzette. Na deze gezamenlijke aftrap konden de deelnemers tijdens twee interactieve workshoprondes hun eigen programma samenstellen door te kiezen uit drie verdiepende sessies.

In de sessie over zzp'ers, schijnzelfstandigheid en uitzendwerk gaven Peter Mauser en Nils van der Horn een update over de actuele stand van zaken, waaronder de Wet toelating terbeschikkingstelling van arbeidskrachten (Wtta).

Floortje de Bruijn en Jolien Bruinewoud namen de deelnemers mee in de wereld van medezeggenschap binnen de overheid. Zij bespraken onder meer de rol van medezeggenschapsorganen bij actuele thema's als het thuiswerkbeleid, reorganisaties en het politiek primaat.

Tot slot gaven Concetta Allegra en Evelien Brussee in hun sessie inzicht in gelijke beloning en loontransparantie. Zij lichtten het gewijzigde wetsvoorstel loontransparantie toe en deelden praktische tips voor de dagelijkse praktijk.

INTERNATIONALE VROUWENDAG

8 maart was Internationale Vrouwendag. Pels Rijcken stond hierbij stil door aandacht te vragen voor intiem terreur en femicide. Tijdens een bijeenkomst bij ons op kantoor creëerden een platform voor kennisdeling en bewustwording, waarbij professionals vanuit verschillende invalshoeken hun expertise deelden: Naomi Hija (CEO en oprichter EviSafe-NL, tevens winnaar Pels Rijcken Access to Justice Fonds 2025), Martin Bakker (Specialist Zorg & Veiligheid, Politie Eenheid Den Haag), Jacomine van der Linden (Advocaat en mediator personen-, familierecht en strafrecht) en Judith van Schoonderwoerd den Bezemer-Wolters (Landelijk officier van justitie huiselijk en seksueel geweld).

Vakliteratuur

Onze advocaten schrijven regelmatig artikelen voor de vakliteratuur over gerechtelijke uitspraken en andere juridische ontwikkelingen. Hieronder een selectie van de artikelen uit het afgelopen kwartaal. Je vindt alle publicaties ook op pelsrijcken.nl/kennis.

Kroniek Toezicht en Handhaving

In deze kroniek bespreken **Arnoud Boorsma, Marlies Koppenol** en **Wouter Poot** de Wet tot invoering van de last onder dwangsom en de bestuurlijke boete en andere recente ontwikkelingen, waaronder het evenredigheidsbeginsel. pelsrijcken.nl/kennis/verschenen-kroniek-toezicht--en--handhaving-2025

Kroniek Subsidies en bestuursrechtelijke geldschulden

In deze kroniek beschrijven van **Jasper Kennis, Stijn Visch** en **Demy Jongkind** de laatste ontwikkelingen en recente uitspraken over netwerksubsidies, het subsidiebegrip waar ook leningen en garanties die zijn verstrekt door bestuursorganen onder vallen, de exceptieve toetsing van subsidieregelingen, subsidieverlening en - vaststelling, intrekking en wijziging van subsidiebesluiten en het beëindiging van subsidierelaties en betaling en terugvordering van subsidie(voorschotten). pelsrijcken.nl/kennis/ntb-kroniek-subsidies-en-bestuursrechtelijke-geldschulden-2025

Openbaarheid van informatie rondom gemeenteraadsverkiezingen

Op 18 maart 2026 vonden in Nederland gemeenteraadsverkiezingen plaats. De ervaring leert dat rond gemeenteraadsverkiezingen en coalitievorming veel Woo-verzoeken binnen komen. Daarom publiceerde de VNG in samenwerking met Pels Rijcken in aanloop naar de verkiezingen een door **Lara Montijn** en **Jean-Paul Heinrich** geactualiseerde factsheet Woo en de gemeenteraadsverkiezingen met veelgestelde vragen en praktische aandachtspunten. pelsrijcken.nl/kennis/pels-rijcken-actualiseert-vng-factsheet-woo-en-de-gemeenteraadsverkiezingen

Nieuwe Counsels

Met Julie Gijsbers (37) en Peter Mauser (40) kent Pels Rijcken twee nieuwe Counsels. Julie is nieuw bij Pels Rijcken. Zij is een ervaren advocaat met een specialisatie in commercial litigation en massaschadezaken. Peter adviseert en procedeert over alle aspecten van het arbeidsrecht. Hij is gespecialiseerd in het cao-recht, medezeggenschap en flexibele arbeidsrelaties inclusief de positie van zzp'ers en platformeconomie.

Rankings

Elk jaar voeren juridische gidsen onafhankelijk onderzoek uit door middel van interviews met cliënten en vakgenoten om de beste individuele advocaten wereldwijd te identificeren.

Pels Rijcken behaalt in de 2026 editie van de **Chambers Global Legal Guide** één verbeterde en twee nieuwe vermeldingen ten opzichte van vorig jaar. De resultaten bevestigen opnieuw onze sterke reputatie op het gebied van internationale procesvoering.

Ook in de **Chambers Europe Legal Guide 2026** is Pels Rijcken met maar liefst twaalf praktijk- en achttien individuele vermeldingen wederom sterk vertegenwoordigd.

In de Clients Guide to the best Law Firms van **Legal 500** wordt Pels Rijcken beoordeeld als een van de best presterende advocatenkantoren in Nederland. Dit wordt onderschreven door 23 nieuwe of verbeterde vermeldingen van onze advocaten.

De mededingingspraktijk van Pels Rijcken is door **Global Competition Review (GCR100)** wederom aangemerkt als “highly recommended”.

WET COLLECTIEVE WARMTE

De Wet collectieve warmte (Wcw) biedt een nieuw en uitgebreid wettelijk kader voor de warmtetransitie. De Wcw zal de komende jaren bepalend zijn voor de vormgeving van een duurzame, collectieve warmtevoorziening. Tijdens een rondetafelbijeenkomst georganiseerd door Pels Rijcken werd de Wcw belicht vanuit de perspectieven van ACM (Julia Eijkens), Gemeente Rotterdam (Lonneke van Gulick) en Essent (Jurriaan Bakker).

Aanbesteding huisadvocaat Gelderland

Als Pels Rijcken hebben wij een langdurige relatie met de provincie Gelderland en ook voor dit bestuursorgaan is het belangrijk om elke keer opnieuw onze rol als huisadvocaat te bewijzen. Na een recente aanbesteding is dat ons opnieuw gegund en verlenen wij de provincie Gelderland voor de komende vier jaar advocatuurlijke bijstand op gebied van ruimtelijke ordening, gebiedsontwikkeling, mededingingsrecht en overig Europees en internationaal recht. Denk daarbij aan bijstand in kader van faunabeheerplan, ontheffingen in het kader van de wolf, projecten tot realisatie van windparken, ruimtelijke inpassing en vergunningverlening in het kader van de papierindustrie in Gelderland, dijkversterkingsprojecten en advisering op het gebied van staatssteun en privacy.

Haags klimaatpact

Pels Rijcken heeft de intentieverklaring van het Haags Klimaatpact ondertekend voor een duurzame toekomst. Met het ondertekenen committeert Pels Rijcken zich om de huidige inzet op duurzame mobiliteit te behouden en de ervaringen op dit gebied actief te delen binnen het netwerk van Zuid-Holland Bereikbaar.

Blikvanger

Iftar

De Ramadan, een periode van bezinning, verbinding en samen delen, is op 20 maart afgesloten met het islamitische feest 'Eid al-Fitr'. Eerder kwamen kantoorgenoten van Pels Rijcken samen voor een bijzondere Iftar in 'Duizend-en-een-nacht' stijl, het moment waarop het vasten wordt verbroken. De avond begon met een inspirerende lezing van columnist Karim Amghar, die zijn verhaal deelde als zoon van een Marokkaanse arbeidsmigrant. Het was een waardevolle en culinaire avond waarop de kracht van verschillende achtergronden en verbinding voelbaar werd.